

Szociológia BA záróvizsga

I. Társadalomelmélet tételek és irodalom

1. A szociológia pozitivista paradigmája

A szociológia kialakulása/ Szerk.: Felkai Gábor/ Bp. Új Mandátum 1999. 13-21, 92-247, 304-328 p.

2. Émile Durkheim szociológiája

Émile Durkheim: A társadalmi munkamegosztásról, Budapest, 2001 Osiris kiadó 55-233 p.

É. Durkheim: Az öngyilkosság, Budapest, 1982 KJK. 5-277 p.

É. Durkheim: A társadalmi tények magyarázatához, Válogatott tanulmányok, Bp. 1978 KJK. 25-67, 108-159, 163-252 p.

3. Max Weber szociológiája

Max Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Bp. Gondolat, 1982. 7-86, 117-175 p.

Max Weber, Állam, politika, tudomány. Bp. KJK. 1970. 9-73, 74-125, 368-461 p.

Max Weber, Gazdaság és társadalom. Bp. KJK 1967. 241-255 p.

Max Weber, Gazdaság és társadalom I. Bp. KJK 1987. 37-51 p. 303-310,

Max Weber, Gazdaságtörténet. Bp. KJK 1979. 9-22, 87, 223-230, 269-293 p.

4. A társadalmi struktúra fogalma a klasszikus szociológiaelméletekben, stratifikációs kategóriák: osztályok, rendek, pártok

Marx, K. Az osztályok In: Társadalmi struktúra és rétegződés II. (szerk.: Ferge Zsuzsa) Tankönyvkiadó Bp. 1977. p. 68.

Dahrendorf, R: Az osztályhatalom modellje Karl Marxnál In: A társadalmi rétegződés komponensei (szerk.: Angelusz Róbert) Új Mandátum Kiadó Bp. 1997. p. 138-155.

Weber, Max: Politikai közösségek. Hatalommegoszlás a közösségen belül: osztályok, rendek pártok In: Weber: Gazdaság és társadalom. KJK 1967. p. 72-83.

5. A társadalmi mobilitás csatornái

Sorokin, P.: A vertikális mobilitás csatornái, Az egyének társadalmi rétegenkénti minősítésének, kiválasztásának és elosztásának mechanizmusa In: A társadalmi mobilitás (szerk.: Róbert Péter) Új Mandátum Könyvkiadó Bp. 1998. 12-48.

6. Funkcionalista elméletek, konfliktuselméletek, szintézisre törekvés

Davis, Kingsley-Wilbert E Moore: A rétegződés néhány elve. In: A foglalkozások presztízse. Gondolat, Bp. 1977. 229-250. vagy A társadalmi rétegződés komponensei. (szerk.: Angelusz Róbert) Új Mandátum Könyvkiadó, Bp. 1997. p. 10-23.

Goldthorpe, John H.-Hope, Keith: A foglalkozások minősítése és a foglalkozáspresztíz In: A foglalkozások presztízse Gondolat Bp. 1977. p. 250-268.

Lenski, G. E. A hatalom és privilégium In: A társadalmi rétegződés komponensei (szerk.: Angelusz Róbert) Új Mandátum Könyvkiadó Bp. 1997. 302-340.

Dahrendorf, R.: Társadalmi struktúra, osztályérdek és társadalmi konfliktus. In: A társadalmi rétegződés komponensei (szerk.: Angelusz Róbert) Új Mandátum Könyvkiadó Bp. 1997. 302-358.

7. P. Bourdieu osztályelmélete, a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődését elősegítő objektív stratégiák rendszere, a gazdasági, társadalmi és kulturális tőke sajátossága, formái, és a tőkeátalakulások

Bourdieu, Pierre: Osztályhelyzet és osztálypozíció. In: Francia szociológia. KJK. 1971. p. 402-433.

Bourdieu, Pierre: Az osztályok pályája és a valószínűségi okság, Vagyoni struktúrák és reprodukciós stratégiák. In: Bourdieu, P.: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése Gondolat Bp. 1978. p. 96-128. 237-286.

Bourdieu, P.: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: A társadalmi rétegződés komponensei. (szerk.: Angelusz Róbert) Új Mandátum Könyvkiadó, Bp. 1997. p. 156-177.

8. Élethelyzetek és életutak individualizálódása a fejlett országokban, ellentmondások és fejlődési tendenciák.

Beck, Ulrich: Túl renden és osztályon? Társadalmi egyenlőtlenségek, társadalmi individualizációs folyamatok és az új társadalmi alakulatok, identitások keletkezése In: A társadalmi rétegződés komponensei (szerk.: Angelusz Róbert) Új Mandátum Könyvkiadó Bp.418-468.

Beck, Ulrich: Előszó., A társadalmi egyenlőtlenségek individualizálódása – az ipari társadalom életformáinak hagyománytól való megfosztása. In: Beck: A kockázat-társadalom. Századvég, Bp. 2003. 12-22., 138-288.

9. A rendi és polgári társadalom szerveződési elveinek összehasonlítása. A polgárosodás szakaszai Magyarországon (a reformkor és a kiegyezés utáni társadalmi, gazdasági változások)

Gáspár Gabriella: Bevezetés a magyar rendi társadalom vizsgálatához, In: Magyar társadalomtörténet (Oktatási segédanyag) Pécs, 2007.Kódex ny.6-14 Mályusz Elemér, A reformor nemzedéke. Századok 1923. 57 sz.

Gáspár Gabriella: Társadalmi viszonyok a történelmi Magyarországon In.: A magyar polgári nyilvánosság kezdetei Magyarországon, Budapest 2002. Agroinform k. 13-30 o.

Katus László: A népesedés és a társadalomszerkezet változásai. In: Magyarország Története 1848-1890-ig. III.k. Budapest, 1980. Akadémiai k. 1119-1164 o.

Vörös Károly: Budapest legnagyobb adófizetői 1873-1917, Budapest 1979. Akadémiai kiadó 7-18, 65-72 o.

10. A magyar polgári értelmiség és a középosztály. A magyar társadalom a két világháború között

Hajdú Tibor: A tisztikar és a középosztály a dualizmus korában. Előadások a Történettudományi Intézetben 15. Budapest, 1991. 3-19 o.

Kornis Gyula: Mi a középosztály? In.: Értelmiségszociológiai írások, (Szerk: Huszár Tibor)

Weiss István, A mai magyar társadalom. Magyar Szemle Társaság, Budapest, 1930. 104-125 o.

Erdei Ferenc, A magyar társadalom a két világháború között. Valóság 1976. 4-5 sz.

11. A magyar társadalom változásának sajátosságai 1945-től a rendszerváltásig, az államszocialista rendszer jellemzői

Ránki György: A magyarországi modernizáció történetéhez In: Világosság 1987./10. p. 611-621.

Kornai János: Hatalom és ideológia, A klasszikus rendszer koherenciája;

Gyarmati György: A kádárrendszer és a rendszer kádere az ötvenes években.

Szalai Erzsébet: A reformfolyamatok új szakasza és a nagyvállalatok, Libikóka., Szelényi Iván: Társadalmi egyenlőtlenségek az államszocialista redisztributív gazdaságokban. In Magyarország társadalomtörténete III. (1945-1989) válogatott tanulmányok első kötet (szerkesztette: Fokasz Nikosz, Örkény Antal) Új Mandátum Könyvkiadó Budapest, 1998. 235-240., 287-304., 308-319.

Gábor R. István - Galasi Péter: A „második gazdaság” módosító szerepe a társadalom szerkezetében. In: Gazdaság, település, társadalomszerkezet Társadalmi struktúránk fejlődése III. MSZMP KB Társadalomtudományi Intézet Bp. 1981. 145-177.

12. A népesség változásának jellemzői Magyarországon 1945-1989 között (a korszak népesedéspolitikai intézkedései, a halálozási trendek alakulása, jellegzetességének hatása a népesség összetételének változására)

Klinger András: Magyarország népesedése az elmúlt negyven évben,

Józan Péter: A halálozási viszonyok alakulása Magyarországon

In: Magyarország Társadalomtörténete III. (1945-1989) válogatott tanulmányok második kötet (szerkesztette: Fokasz Nikosz, Örkény Antal) Új Mandátum Könyvkiadó Budapest, 1999. p. 45-71.

Andorka Rudolf-Harcsa István: Népesedés és család. In: Társadalmi Riport 1990. (Szerkesztette Andorka R.-Kolosi T.-Vukovics Gy.) TÁRKI 1990. 11-39.

Gábos András – Tóth István György: A gyermekvállalás támogatásának gazdasági motívumai és hatásai. In: Népesedés és népességpolitika Tanulmányok (Szerkesztette: Cseh-Szombathy László, Tóth Pál Péter) Századvég Kiadó Budapest, 2001. 98-138.

13. Struktúra és rétegződés modellek Magyarországon 1945 után. Mobilitás és egyenlőtlenségek

Ferge Zsuzsa: Társadalmunk rétegződése KJK Budapest, 1969.

Kolosi Tamás: Tagolt társadalom. Struktúra, rétegződés, egyenlőtlenség Magyarországon. Gondolat, Budapest, 1987.

Szelényi Iván: Lakásrendszer és társadalmi struktúra. In: Szociológia. 1972/1 p. 49-72. vagy Lakásrendszer és társadalmi struktúra In: Szelényi Iván: Városi társadalmi egyenlőtlenségek Akadémiai Kiadó Bp. 1990. p. 33-97.

Szelényi Iván: Társadalmi egyenlőtlenségek az államszocialista redisztributív gazdaságokban In: Magyarország társadalomtörténete III. (1945-1989) válogatott tanulmányok első kötet (Szerk. Fokasz Nikosz, Örkény Antal) Új Mandátum Könyvkiadó Budapest, 1998. p. 308-319.

Andorka Rudolf: A társadalmi mobilitás félévszázados trendjei Magyarországon In: Társadalmi rétegződés AULA Kiadó 1996. p. 393-425.

Róbert Péter: Egyenlőtlen esélyek az iskolai képzésben. Az iskolázottsági esélyek változása az 1980-as évek végéig In: Szociológiai Szemle 1991. p. 59-84.

14. Település és társadalom. Klasszikus településszociológiai elméletek

Burgess, Ernest W.: A városfejlődés: hipotézisek egy kutatási javaslatához. In: Városshociológia. (szerk. Szelényi Iván) Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973. 147-160. o.

Simmel, Georg: A nagyváros és a szellemi élet. In: Városshociológia. (szerk. Szelényi Iván) Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973. 251-267. o.

Tönnies: Közösség és társadalom. Gondolat, Budapest, 1983.

Wirth, Louis: Az urbanizmus mint életmód. Városshociológia. (szerk. Szelényi Iván) Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973. 41-63. o.

15. A magyarországi települések társadalmának átalakulása, a tér-és társadalomszerkezet változásai a XX. sz. második felében

Andorka Rudolf: A magyar községek társadalmának átalakulása.

Gáti Tibor – Horváth Ágota: A háború előtti kisvárosi középosztály utótörténete.

Szelényi Iván – Konrád György: Az új lakótelepek szociológiai problémái.

Andor Mihály: Néma népszavazás.

In: Magyarország Társadalomtörténete III. (1945-1989) válogatott tanulmányok második kötet (szerkesztette: Fokasz Nikosz, Örkény Antal) Új Mandátum Könyvkiadó Budapest, 1999. 107-113. 91 – 106., 114 – 128., 281-297. o.

Konrád György – Szelényi Iván: A késleltetett városfejlődés társadalmi konfliktusai. Valóság 1971/12. sz.

16. A nagyüzemi mezőgazdaság és a kistermelés kialakulása és sikeressé válása a szocializmusban

Irodalom: Kovács Teréz 2010: Paraszti gazdálkodás és társadalom átalakulása. Budapest, L'Harmattan, 128 –131, 134–148, 172–173.

II. Módszertani tételek és ajánlott irodalom a szociológia BA államvizsgához

1. A társadalomtudományos megismerés céljai, a társadalomtudományos problémák természete. A társadalomtudományos megismerés folyamata, a kutatás megtervezésének lépései

Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Bp., 2003. 17-101., 103-135.

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Osiris Kiadó, Bp., 2005. 17-37., 41-58.

Seidman, Irving: Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Kutatási terv. Műszaki Kiadó, Bp., 2002. 49-66.

2. A társadalomtudományos megfigyelés módjai: a kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtési technikák összehasonlítása, a kutatási módszer kiválasztásának szempontjai

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Osiris Kiadó, Bp., 2005. 51-54.

A. Bryman: Kvalitatív és kvantitatív módszerek összekapcsolása. In: Letenyei L. (szerk): Településkutatás szöveggyűjtemény. Ráció K. Bp., 2005. 371-393.

Letenyei László - Nagy Gábor Dániel: Rugalmas kérdőív. A standard kérdőív kritikái és javaslat a kérdőíves adatgyűjtés terepközeli alkalmazására. Szociológiai Szemle 2007/1-2. 29-46.

Letenyei László: Településkutatás I. Módszertani kézikönyv. Kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtési technikák ötvözése. Új Mandátum K., Bp., 2006. 71-95., 119-146.

3. A mintavétel logikája, mintavételi eljárási módok

Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Bp., 2003. 201-244.

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Osiris Kiadó, Bp., 2005. 63-68.

4. Adatgyűjtési technikák: kvalitatív terepkutatások, a megfigyelés és az interjú. A kvalitatív adatok elemzése és közzététele

Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Bp., 2003. 315-348., 411-437

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Osiris Kiadó, Bp., 2005. 115-167., 282-298.

Irving Seidman: Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Műszaki Könyvkiadó. Bp., 2002. 17-47., 159-184

Letenyei László: Településkutatás I. Módszertani kézikönyv. Résztvevő megfigyelés. Új Mandátum K., Bp., 2006. 71-95., 119-146.

Kvale, Steinar: Az interjú. Józsvöveg K., Bp. 2005. 18-28., 89-114., 129-175. 186-224 p.

Mason, Jennifer: Kvalitatív kutatás. Józsvöveg K., Bp., 2005. 130-162.

5. Adatgyűjtési technikák: kérdőíves vizsgálatok, tartalomelemzés és a meglévő statisztikák elemzése

Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Bp., 2003. 273-314., 350-371.

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Osiris Kiadó, Bp., 2005. 173-197., 234-246.

Horváth György: A kérdőíves módszer. Műszaki KK., Bp. 2004.

6. Kvantitatív adatfeldolgozás és elemzés: kódolás és adatbevitel, egyváltozós és kétváltozós elemzések. A társadalomtudományi kutatás statisztikája: többváltozós eljárások, statisztikai következtetések.

Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Bp., 2003. 438-474., 494-526.

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Osiris Kiadó, Bp., 2005. 253-279.

Sajtos László - Mitev Ariel: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea Kiadó, Bp., 2005. 91-202., 214-218.

Pintér József – Rappai Gábor: Statisztika, PTE-KTK, Pécs, 2007. 107-108., 197-391., 431-460.

7. Indikátorok a társadalom statisztikai leírásában: demográfiai szempontból

Kamarás Ferenc: A termékenység alakulása és befolyásoló tényezői. In: Cseh-Szombathy László – Tóth Pál Péter (szerk.): Népesedés és népességpolitika. Századvég K., Bp. 2001. 13-41.

S. Molnár Edit: Házasságon kívüli születések a XX. század utolsó évtizedében. In: Spéder Zsolt (szerk.) Család és népesség itthon és Európában. Századvég K. Bp. 2002. 65-85.